

pojedine in slavnosti so bile silno redke. Navadno je obedoval vkupe s svojo rodbino, katero je jako ljubil. Njegovo življenje pa ni bilo prijetno, ker je bil v vednem strahu. Nekdo je dobro označil razmere v Rusiji: „Narod se boji carja, car pa naroda“.

V vnanji politiki se je pokojni car nekoliko oddalil od Nemčije in približal Franciji. Kot dober Slovan je britko čutil, da je baš Nemčija največ pripravila Rusijo ob sadove zmag ruskoturške vojske 1877. in 1878. leta, ko se je za slovanstvo preteklo toliko krvi. To mu je bilo tem težji, ker se je sam udeležil te vojne, prenašal vse težave in napore z vojaki.

Bil je pa v vsakem oziru neupogljiv. To se je videlo v njegovi politiki proti Bolgariji. Neizmerno se je čutil žaljenega, da so se Bolgari zjedini, ne da bi ga bili vprašali za dovoljenje. Tega do zadnjega ni pozabil, in pod njegovo vlado ni bilo misliti na kako sporazumljenje mej Rusijo in Bolgarijo, ako se razmere ne uravnajo v zmyslu berlinske pogodbe, to je, ako se Bolgarija zopet ne razdeli.

Ob svojem času so se bali, da Rusija začne vojsko zaradi Bolgarije. Neizmerno vojakov se je navalilo na zapadno mejo. Generali so tudi že silili, da se vojska začne. Car je pa spoznal, da ne kaže, ker nasproti stoji trodržavna zveza in treba poleg tega še računati z nihilisti. Rekel je baje nekoč: „Če začnem vojsko, utegnem postati car vseh Slovanov, ali pa tudi zopet le veliki knez moskovski“. Sicer pa tudi sploh ni želel vojne slave, ker vojska bi prehudo zadela narod. Zaradi tega je pa želel oslaviti svoje ime z mirnimi deli. Mnogo je storil zlasti za kmetski stan. Pospeševal je trgovino in obrtnijo. Pod njegovo vlado se je začela graditi velika sibirski železnica, ki je svetovnega pomena. Pred vsem mu je bilo na tem, da v gospodarskem oziru naredi Rusijo nezavisno od zapadne Evrope. Zato, kar je storil v tem oziru, mu bode Rusija vedno hvaležna.

Sedaj je pa prišel na prestol starši sin Nikolaj II., ki je bil rojen dne 18. maja 1868. l. Hvalijo ga, da je močno izobražen in zlasti govori več jezikov, mej drugim tudi poljščino. Kakšnega političnega mišljenja je, ni znano, ker se s politiko ni dosti pečal. Iz njegovega manifesta in pa iz nekaterih družih izjav bi se dalo sklepati, da bode hodil po potih svojega očeta, samo da najbrž ne bode celo tako oster. Glede Bolgarije pa kažejo nekatera znamenja, da se vsaj nekoliko zboljšajo razmere. Bolgarski knez in pa vlada sta izrekla sožalje povodom smrti carja Aleksandra III. in dobila iz Peterburga prijazna odgovora, kar bi o prejšnjem času ne bilo pričakovati.

Mi želimo, da se ruskemu narodu pod novim carjem razširi svoboda. Mi ne spadamo mej tiste, ki mislijo, da Rusija mora napredovati le pod samodržtvom. Taka državna oblika je nasprotna slovanskemu duhu, in se je zanesla od drugod v Rusijo. Zato so se pa že Rusi večkrat skušali, da bi se jo otresli. Prejšnje slovanske države na zemlji sedanje Rusije so bile ustavne. Da bi

se le kmalu tudi v tem oziru slovanski duh zmagal tuje v Rusiji.

Politični pregled.

Državni zbor je končal generalno debato o načrtu novega kazenskega zakona in prešel v podrobno. Ko je predsednik Chlumecki se spominjal v državnem zboru smrti carja Aleksandra, prijatelja avstrijskega cesarja in ohranitelja miru, je proti temu ugovarjal v imenu poljskega naroda Poljak Lewakowski, kar je vzbudilo nevoljo celo mej poljskimi državnimi poslanci. Pač je pa Lewakowski dobil več odobrovalnih brzojavk od raznih poljskih odličnjakov iz Galicije, Švice in Pariza.

Mladočehi. V Olumici izhajajoči „Pozor“ izvedel je od nekega mladočeškega voditelja v Pragi, da so Mladočehi mislili, vse Staročehne izvabiti v mladočeški tabor, potem pa začeti radikalnejšo politiko. Ta njih račun so pa prekrizali radikalci, ki so prehitro pokazali svoj radikalizem, da so se prestrašili vsi zmernejši življi. Poleg tega so pa nastopili pot, ki je nasprotna mladočeški. Norčujejo se že iz narodnosti, slovanstva in češkega državnega prava. Radikalni vseučilišniki grde češko vseučilišče, da je nazadnjaško in priporočajo premožnejšim dijakom, naj gredo na nemška vseučilišča. Pri vsakej priliki smešijo češke profesorje. Sedaj Mladočehi priznavajo, da so jo zavozili, ker radikalizem, ki so ga vzgojili, postaja nevaren vsem narodnim težnjam. Pri tacih razmerah ni več misliti, da bi Staročehi prestopali v mladočeški tabor, ko vidijo kam je mladino zapeljala nepremišljena mladočeška politika. Mladočehi se pa sedaj tudi ne morejo z vso odločnostjo boriti proti vladi in Staročehom, ker se morajo sami braniti proti radikalcem. Veselo je le to, da je prosti narod še toli razsoden, da se ne bode dal zapeljati od tistih radikalcev, ki delajo že proti narodnosti češki.

Volilna reforma. — Posvetovanja mej vlado in zapupniki kluba le počasi napredujejo. Dosedaj niso imela družega vspeha, kakor da so se odklonili vsi dosedaj predlagani načrti novega volilnega reda. Treba bode sestaviti nov načrt, na kakšni podlagi, o tem se pa dosedaj še niso mogli sporazumeti. Vlada baje priganja, da bi kmalu se doseglo kako sporazumljenje, ker je nasproti višjim krogom zavezana, da izviši volilno reformo, ali zastopniki klubov se pa za vsa priganjanja ne zmenijo, ker ne marajo za nobeno premembo volilnega reda.

Istersko vprašanje. — V Piranu se je zopet izobesil dvojezični napis. Vse se je mirno izvršilo, samo nekateri italijanski trgovci so bili zaprli svoje prodajalnice v znamenje žalosti. Ta napis pa baje stalno ne ostane, temveč se zameni čez nekaj časa z italijanskim. Izobesili so ga baje le zaradi tega da se pokaže državna avtoriteta. Vlada ne mara, da bi se reklo, da se je ustrašila poulične druhalji. Po našem mnenju je pa stvar povsem ista, naj bi se bil sedaj pustil italijanski napis, ali če se razobesi še le čez nekaj mesecev. To bode zmaga italijanskih pouličnjakov, bodi kakor koli.

Civilni zakon na Ogerskem. — Sankcija vladne predloge o civilnem zakonu se še nekaj odklada. Krona ne mara, da bi se ta stvar izkoriščala od strani vlade, ko prideta v gospodski zbornici predlogi o svobodnem bogoslužji in pa o enakopravnosti židovske vere zopet na vrsto. Nekateri konservativni listi trdijo, da je krona zasledila, da se predloge, ki so se jej predložile v sankcijo, bistveno razlikujejo od predloženih v predsankciji in se nadejajo, da se jim sankcija odreče. Nam se to ne zdi verjetno.

Srbija. — Nikolajevič, srbski minister, ki predsednik je odstopil in poklican je na njegovo mesto Nikola Kristič Nikolajevič je stavil kralju neke pogoje, mej katerimi je tudi ta, da se Milan ne meša v ministerske zadeve, ka-

terih pa kralj Aleksander ni hotel spolniti vsled česar je Nikolajevič odstopil. Novi ministerski predsednik je nad vse strog, a močno udan razkralju Milanu, zovejo ga celo „Milanovega krvnika“. Sploh se govori, da bo v Srbiji pod njim gospodovala le ječa in puška in ne zakoni. Tudi drugi novi ministri so več ali manj naklonjeni Milanu, ki bo to priliko sebi v korist gotovo vedel porabiti. Novo ministerstvo je tudi večinoma radikalne barve, kakor imajo tudi pri narodu radikali največjo veljavo. To je Milan uvidel in hoče se toraj tem približati.

Vatikan. — Papež ima sedaj zbranih okrog sebe več vzhodnih škofov in se posvetuje z njimi, kako bi bilo zjediniti vzhodne razkolne cerkve s katoliško cerkvijo. Bilo je že več sej. Da bi sledili blagim in prevzvišenim namenom našega velikega papeža lepi vspehi, to mora biti presrečna želja vsakega katoličana.

Azija. — Boj mej Japonci in Kitajci traja dalje. Smelo se pa reče, da ga mora biti kmalu konec. Kitajci podlegajo toli dosledno, da jim na zmago niti misliti ni več moč. Maloštevilni, a dobro izurjeni Japonci pa odrihajo po njih in jih premagujejo povsod. Naravno je potem, da morajo Kitajci podati Japoncem roko v spravo. — Najnovejša poročila vedo ravno povedati, da so Japonci vzeli Kitajcem Port Arthur, veliko vojno luko, v kateri so velikanski arzenali, in ki je središče kitajske pomorske vojne. Če je ta vest povsem resnična, Kitajci nimajo za na morje nobene moči več.

Obrtnija.

Kdo naj ima pravico jemati mero?

III.

Da naši postavodajalci z malimi izjemami vprašanje o obrtni reformi opazujejo z jednostranskega stališča, da nimajo nobenega smisla za nekatere pravice, katere bi moral imeti rokodelc kot tak proti nerokodelcu, je jasno pokazala obrtna anketa.

Ugovor nekega člana odsekovega pri tej enketi proti meni, da bi na pr. v kacicah toplicah ne mogli naročniku od tovarne preskrbeti klobuka po gotovi meri, ko bi prodajalci s klobuki ne smeli jemati mere, najbolje dokazuje, kako zmešani pojmi vladajo še v tem odseku. V sedanjem trenutku, ko se gospodje pripravljajo, da obrtni red zopet preustrojijo, se mi zdi potrebno, njim to stvar malo bolj pojasniti, nego je to bilo v naglici v enketi mogoče, in jim dokazati, da bi naročniku ne bilo treba gologlavemu iz toplic iti, ko bi tudi ondu ne bilo klobučarja opravičenega za jemanje mere.

Nobenemu izmed nas še na misel ni prišlo, vprašanje mere tako do skrajnosti poostri, kakor je to storil v viden strah svojih tovarišev oni član odsekov.

Po naših veljavnih pravicah je trgovina z obrtnimi izdelki svobodna. Vsakdo lahko prodaja obleko, čevlje, klobuke itd. Ti klobuki, obleka in čevlje izdelujejo se po določenih velikostih, in je mera širivosti klobuka, širivosti in dolgoti suknje in po dolgoti čevljev označena na dotičnih predmetih. Če kupec želi klobuk, mu prodalec zmeri obseg glave in poišče primeren klobuk. Če ni imel primerne klobuka, pač trgovca ni nikdo oviral, reči kupcu naj počaka, da dobi tak klobuk iz tovarne. Ravno

to je storil tudi prodajalec z obleko. Nikakor ni dajal poskusiti vseh suknj, če so prav, temveč je pomeril obseg telesa in poiskal dotično velikost. Če je ni imel v prodajalnici, mu pač ni preostajalo drugzega, kakor naročiti obleko omenjene velikosti, in kupec jo moral čakati, da pridejo, če ni rajši naročil suknje pri krojači.

Proti tacemu jemanju mere v namen, da se blago lažje proda, se od naše strani dosedaj ni nikdo upiral, če tudi se je to delalo že desetletja.

Gospodje trgovci so pa šli dalje. Najeli so koga, ki je znal jemati mero za prikrojevanje. Nekateri so se to naučili sami in so jemali naročbe po meri, in so bili to, kar mi razumemo pod strokovnim izrazom „merski krojač“. Konfekcionarji so naznanili, da sedaj ne prodajajo samo že narejene obleke, temveč da naredijo obleko po meri za vsak poseben slučaj, jo poskusijo in popravijo. Niso prodajali le narejenega blaga, temveč so si dali iz blaga, katero imajo v zalogi, primerno izbrati, potem so vzeli za prikrojevanje potrebne mere, vrezali iz izbranega blaga obleko, jo poskusili na pol izdelano, tako da se njih delovanje ni nič ločilo od delovanja stalnih mojstrov, razen tega, da so drugi morali delati zanje.

Proti takemu delovanju trgovcev se upirajo rokodelci, kateri so mislili, da imajo po obrtnem redu sami pravico jemati in izvrševati dela po naročbi. V tem jih je moralo tembolj utrditi, to, da izvrševanje rokodelstva varuje dokaz zmožnosti, in torej trgovci niso mogli imeti pravico za to.

Upravnemu sodišču bi torej bilo jako lahko mogoče odločiti, da se gori opisano delovanje konfekcionarjev dotika zakonito priznane pravice rokodelcev, da s tem zgubi ves pomen zakonito rokodelcu priznana pravica, in se zatorej ne more priznati konfekcionarjem pravica, da bi smeli jemati mero za naročeno delo.

S čisto vestjo bi se bilo lahko odločilo, da še nima pravice, tudi posredne ne, izdelovati obleke, kdor jo ima samo pravico prodajati.

Lahko bi se bilo odločilo, da izraz „konfekcionar“ se ne vjema z novo obrtno zakonodajo, da so po obrtnem redu le „trgovci“ z obleko in „krojači“, da se torej izraz konfekcionar niti rabiti ne sme, ker se po smislu tu more misliti le izdelovalec, v tem slučaju krojač.

Vsaj imamo vendar domačih besed, da določimo meje trgovine in izdelovanja, in misliti si ne morem, da bi kako obrtno oblastvo v Avstriji bilo mislilo dati komu pravico do krojaštva, ako mu je dalo na konfekcijo se glaseči obrtni list. Kako prav je to mnenje, kažejo mnoge izjave trgovskih zbornic in odločbe jako visocih deželnih oblastev. V konfekcionarji videli so vedno le trgovca z obleko, z drugimi besedami prodajalca že izdelanega obrtnega izdelka, nikakor pa ne opravičenega posredovalca mej konzumentom in producentom.

Mi hočemo pojasniti stvar še na nekaterih vzgledih: Kupec s krojnim blagom bi se spomnil, da bi prodajal poleg svoje trgovine narejeno obleko. Po sedajnih veljav